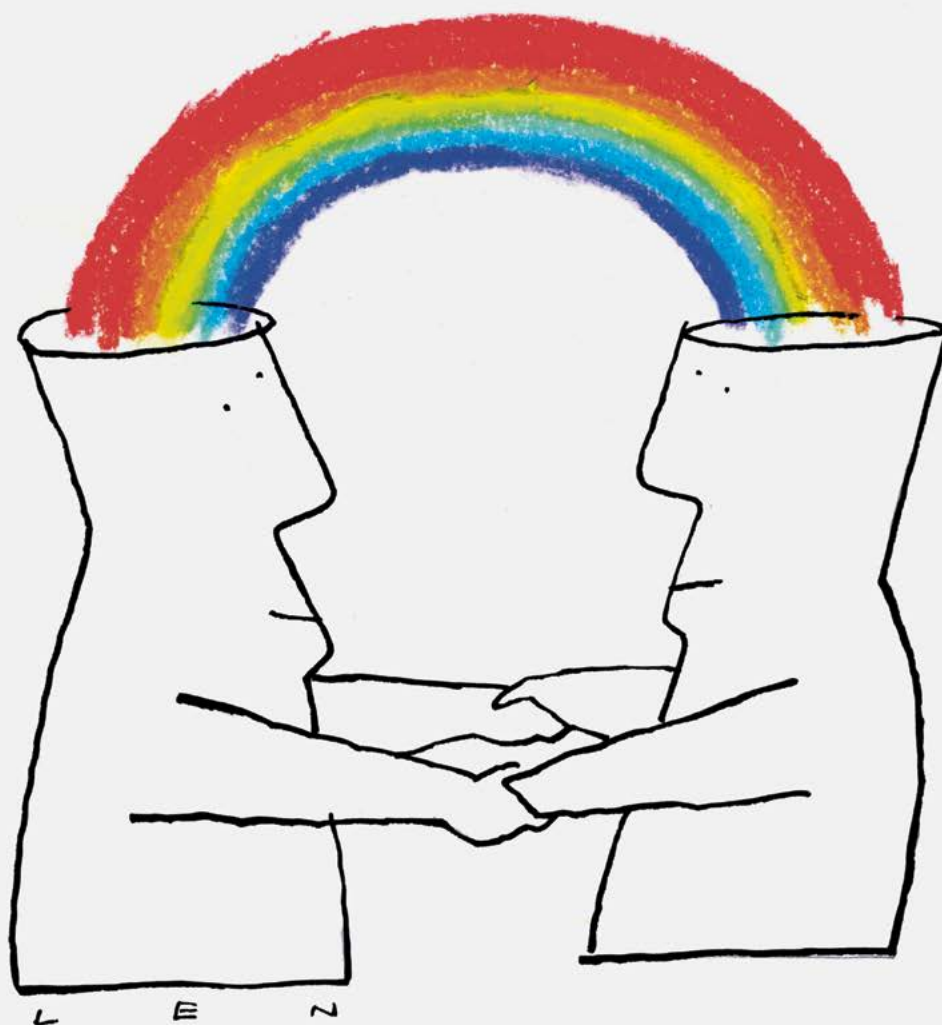

PAX

Vieren.

Vredesweek

Suggesties voor vieringen
in de Vredesweek van
16 t/m 24 september 2017

De kracht van **verbeelding**

Leesrooster voor de Vredeszondagen

17 september

Jesaja 56, 1-8
Psalm 118: 3, 6
Galaten 5, 16 - 24
Lucas 17, 11-19

24 september

Jesaja 66, 5 - 14
Psalm 92: 1, 2
Galaten 5, 25 - 6,10
Matteüs 6, 24 - 34

Colofon

Redactie: Robert Frede, Bram Grandia, Enis Odaci, Klaas Touwen, Petra Versnel-Mergaerts en Christine Welschen

Met medewerking van: Felicia Dekkers, Sjon Donkers, Joost Jansen, Peter Korver, Marijtte Sarot

Hoofredactie: Edwin Ruigrok en Annemarieke Hollanders

Eindredactie: Helma Maas-van der Vaart

Fotografie en illustratie: o.a. PAX archief, Hollandse Hoogte, Sergey Ponomarev, Shirin Mirachor, Kasimir Szekeres, Tim Mooij, Petteerik Wiggers

Illustratie cover: Len Munnik

Productie: Global Village Media

Vormgeving: René Mohrmann, Amsterdam

Beeldbewerking: Frans Rappange - Scanvisie

Drukwerk: Joh. Enschedé Amsterdam

ISSN 1385-9668

PAX

PAX, St. Jacobsstraat 12, 3511 BS Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht
Tel: 030 - 233 33 46, Fax: 030 - 236 81 99
info@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl of www.vredesweek.nl

PAX heeft het CBF-keurmerk, is ANBI-erkend en ISO-gecertificeerd.

Dit blad wordt voor iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen, uitgegeven op geluidscassette en/of braille, grootletter of via de elektronische postbus. Informatie en opgave CBB (christelijke bibliotheek voor blinden en slechtzienden), postbus 131, 3580 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

LEESWIJZER

In onze wereld vol tumult en geweld droomt ieder zijn of haar eigen droom van vrede. Ideeën buitelen over elkaar: de grenzen moeten dicht, nee open, we moeten het Wilhelmus gaan zingen, je moet je aanpassen, of nee toch liever jezelf blijven, geen hoofddoek op, wel haar op je tanden. Respectvol luisteren is er vaak niet bij, verschillen lijken groter dan ooit.

Midden in dat tumult laat God de profeet Jesaja spreken over Zijn huis: één huis (van gebed) voor alle volken. Een haast onmogelijke droom.

In deze PAX Vieren staat dit visioen van Jesaja centraal in het blad: van hieruit zoeken we naar de betekenis ervan voor onze samenleving, voor ons leven. U leest de middenpagina met de klok mee vanaf 'Wat te doen'.

Felicia Dekkers neemt ons mediterend mee langs die botsende ideeën over wat goed en waar is. Rikko Voorberg helpt ons met andere ogen te kijken, als hij spreekt over de pop-up kerk waar hij voorganger is. Ook Edwin Ruigrok ontdekt verwonderd dat de dromen van vrede in Soedan anders zijn dan hij ooit voor mogelijk had gehouden. Uiteindelijk verwoordt Sjon Donkers al dromend een visioen van goed samenleven, van een speeltuin zonder hekken, waar gespeeld wordt. Hier tussenin vindt u gebeden, liederen en ideeën voor activiteiten met kinderen.

We hopen dat deze PAX Vieren behulpzaam zal zijn om met elkaar in gesprek te raken over ieders beelden van 'goed samenleven'. Bovenal hopen we dat het 'Huis van gebed voor alle volken' hiermee concreet gestalte krijgt in de verschillende vieringen in de Vredesweek.

Annemarieke Hollanders

Op www.vredesweek.nl is meer informatie te vinden over activiteiten in de Vredesweek. Via 'winkel & downloads' kunt u collectefolders, de Vredeskrant en ander materiaal aanschaffen. Ook kunt u verschillende onderdelen van dit magazine los downloaden op www.paxvoorvrede.nl/vieren.

Reacties ontvangen we graag via PAXmagazine@paxvoorvrede.nl.

REDACTIONEEL

De kracht van verbeelding

Beelden zijn er naast woorden om grip te krijgen op de werkelijkheid. Allebei kunnen ze de werkelijkheid representeren zonder er mee samen te vallen. René Magritte schilderde eens een pijp met het onderschrift: 'Çeci n'est pas une pipe'. Een bevreemdende tekst die indringend duidelijk wordt op het moment dat je er daadwerkelijk mee probeert te roken. Hij noemde het schilderij 'het verraad van de verbeelding'.

R

eligie gebruikt ook verbeelding om mensen samen te binden rond een opvatting over de waarheid. Daartoe gebruikt ze uiteenlopende stijlvormen als poëzie, proza, metaforen, kalligrafie, verbeeldingen, verhalen, profetieën, gelijkenissen. Overal echter waar deze representaties worden geclaimd als de enige waarheid, ligt het geweld op de loer.

Niet één verhaal

De opperrabbijn Jonathan Sachs neemt ons in zijn laatste boek 'Niet in Gods naam. Een pleidooi tegen religieus extremisme en religieus geweld' op een meeslepende en heldere manier door de Thora. Hij herinnert ons er aan, hoe er allerlei lezingen van de Thora mogelijk zijn behalve deze: de letterlijke. De Thora moet ook eigenlijk voorgelezen worden, gehoord worden alsof de waarheid zich laat kennen in het moment. Sachs gebruikt ruim 300 bladzijden om met veel inzicht te laten zien hoe de Thora bij iedere lezing weer een nieuwe laag aanbrengt en een verrassend 'tegenverhaal' laat zien. Voor de ervaren bijbellezer zijn ze niet volslagen nieuw, maar om het zo helder bij elkaar te lezen is bijzonder inspirerend. Het blijft indrukwekkend hoe in een wereld van geweld er steeds weer door mensen wegen worden gezocht - en gevonden! - van vergeving en verzoening.

Mensen met verbeelding

Een vredesorganisatie kan niet zonder mensen met verbeelding. In situaties van uitzichtloosheid, hebben we mensen nodig die beelden hebben van rechtvaardigheid en vreedzame plaatsen, scholen, buurten en steden. De vredesactivist John Paul Lederach noemt dit moral imagination. Zo heb ik zelf tien jaar geleden bisschop Paride Taban ontmoet, in Zuid-Soedan, waar de spanningen tussen de etnische groepen hoog opliepen. Hij vertelde mij het verhaal van zijn jeugd, zijn vader Ibrahim en zijn moeder Mude met een hart vol vertrouwen, en hoe hij onder de indruk was van zijn bezoek aan Nes Ammim, waar vanuit christelijke geloofsovertuiging plek wordt gemaakt voor iedereen. Hij zag een vredesdorp voor zich waar verschillende etnische groepen samen leven, zonder wapens, en de grond bebouwen, naar school gaan, samen vorm geven aan hun toekomst en samen zingen en bidden. Het beeld stond zo ver af van de werkelijkheid in Zuid-Soedan toen, dat het voor mij alleen waarde had omdat het uit zijn mond en hart kwam. PAX verbond zich vanaf dat moment aan dit toekomstbeeld. Het Vredesdorp Kuron is er nu, groter dan ik toen voor me zag, met een nog immer sterke groei.

Als we vieren in de Vredesweek, als we wandelen in een Walk of Peace, dan mogen we ons verbonden weten met mensen als Taban, mensen met een droom die al werkelijkheid begint te worden op het moment dat het verteld wordt. Dat wij elkaar zo mogen inspireren om vrede en recht te dromen én te doen.

Edwin Ruigrok

Vluchtelingen op Lesbos. Foto: Sergey Ponomarev/The New York Times

Kyrië gebed

God,
wij willen een stem geven
aan hen die roepen
om uw nabijheid:

Hoor de schreeuw van mensen
die de dood in de ogen zien
en blijven kiezen voor leven...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

Luister naar de woordeloze klacht
van hen die monddood zijn gemaakt
en toch mens blijven,
met uw glans bekleed...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

Verhoor het smeken van uw volk
met zoveel gaven begiftigd
en verlangend naar vrede...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

Schenk aandacht
aan de machtigen in onze wereld
en vervul hen met mededogen
voor de kwetsbaren...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

Wees nabij
aan de profeten van onze dagen
en sterk hen
in hun niet aflatende roep om recht en erbarmen...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

Vervul het verlangen
naar uw liefdevolle nabijheid
en wek mensen tot daadwerkelijk hulp...

*Misericordias Domini in aeternum cantabo
of: Frieden, Frieden hinterlasse ich euch. Meinen
Frieden gebe ich euch. Euer Herz versage nicht.*

De acclamaties komen uit het Taizé liederen- en gebedenboek
nr. 82 en 49, van uitgeverij Gooi en Sticht.

joost jansen o.praem.

BEEIDMEDITATIE

Profeet van vrede

Profeten, profetessen, je hoort ze overal.
Sommigen hebben hun 'waarheid' al in pacht
en gaan daarbij te keer,
anderen spreken volhardend en zacht.

Wat ze zeggen is geen gemakkelijk geluid,
het schuurt, soms met een waarschuwend gebaar
en brengt ons in verwarring:
wat kies ik? Wat houd ik voor waar?

Dan komt er een, die spreekt van vrede
en dan een ander, telkens weer...
Zij vragen ons om op te staan
en samen – niet morgen maar vandaag –

die moeilijk begaanbare weg van vrede te gaan.

Felicia Dekkers

Pablo Gargallo, De profeet (1933).
Openluchtmuseum Middelheim, Antwerpen

Psalm 152: Beeldenstrijd

- 1 De Heer zegt: handel rechtvaardig en doe het goede
De redding die Hij brengt is nabij
Weldra openbaart Hij Zijn gerechtigheid
- 2 Wanneer de vreemde de verstotene voor u verschijnt
En de ontmoeting met hem is ongewis
En hij in taal en religie uw gelijke niet is
En hij in kleur en kledij afwijkt
Wat is dan uw geloof?
Zeg: vrede!
- 3 Wanneer de vreemde de verstotene niet wordt gehoord
En haar verhaal in alle talen wordt gesmoord
En zij gebukt gaat onder het onware woord
En zij bedrukt is door dit vreemde oord
Wat is dan uw geloof?
Zeg: vrede!
- 4 *Beeldenstrijd - beeld en strijd*
Dwars door eeuwige tijd
- 5 Wanneer de profeten volk na volk waarschuwen
En zij verhalen vertellen over offers met pijn
En zij in geduld en wijsheid uw gelijke niet zijn
En wanneer hun droom wordt afgewezen
Wat is dan uw geloof?
Zeg: vrede!
- 6 Wanneer jonge zielen de hemel omhelzen
Wordt elk mens een hemelse schittering
Wanneer oude lichamen de aarde opdelen
Wordt deze wereld een plaats van foltering
Luister naar de rechtvaardige in uw midden
Elk gesproken woord een nieuwe schepping
- 7 *Beeldenstrijd - beeld en strijd*
Dwars door eeuwige tijd
- 8 Wanneer de Heer wenst mens te vormen naar Zijn evenbeeld
Maakt Hij u tot heerser en stadhouder op deze aarde
Wanneer Hij in woord en lijf onderwijst als rechtvaardige vader
Overwint Hij dood en duisternis en mensen zijn vergeven
Grieken Joden slaven vrijen mannen vrouwen is gelijkheid gegeven
Wat is dan uw geloof?
Zeg: vrede!
- 9 Wanneer het visioen verschijnt van een machtig Koninkrijk
En de veilige aankomst na de woestijntocht onzeker is
En de onrechtvaardige wereld een grote beproeving is
En de belofte van eenheid van mensen in de ontmoeting ligt
Is dan uw geloof wankel of sterk?
Doe: vrede!
- 10 De Heer zegt: Ik breng bijeen wie uit Israël verdreven zijn
De redding die Ik breng is nabij
Weldra breng Ik er nog meer bijeen dan al bijeengebracht zijn

Enis Odaci oprichter van de Stichting Humanislam

Rikko Voorberg over de kracht van verbeelding

'Het gaat om er zijn zonder te weten wat je zal bereiken'

Door: Enis Odaci en Helma Maas

Fotografie: Tim Mooij

Als iemand aan den lijve ervaart wat de kracht van verbeelding teweeg kan brengen, is het Rikko Voorberg wel. Deze jonge dominee ontworstelde zich aan de strenge gereformeerde vrijgemaakte cultuur waarin het Woord Gods het gewenste gedrag letterlijk dicteert en ontwikkelde zich tot een creatieve man die vooral in beelden denkt, buiten alle kaders om.

Voorberg: "Ik heb altijd geleerd om via de ratio kennis tot me te nemen, maar door gewoon ergens in te springen, en te voelen, krijg je ook kennis. Dat heb ik echt geleerd van kunstenaars. Kunst heeft me van mijn moralisme bevrijd. Ik heb de verandering doorgemaakt van een gebodsethiek naar een deugdethiek. Van 'zo moet je leven' naar 'wat voor mens wil ik zijn?'. Kunstenaars testen een emotie gewoon uit. Theater is een laboratorium. In die zin is een kunstenaar bescheidener dan de dominee. In de kerk beschouwen we de werkelijkheid vaak op een analyserende manier. De kracht van het theater is om te onderzoeken wat er gebeurt in een mens, en het je laten ervaren. Met je lijf. Het woord moet vlees worden. Helaas gaat het in veel kerken nog te veel over alleen maar woorden."

Daar zijn waar de verandering gebeurt

"Een Ierse kerkverlater zei ooit: 'The Word made flesh is here made words again.' (het Woord dat vlees geworden is, is weer tot woorden gemaakt - redactie) Oei, forse kritiek dus op de institutionele kerk. Mijn kunstenaarsvrienden uit mijn eigen studententijd in Kampen zeiden wel eens: 'gelovigen durven niet te voelen'. Dat kerken zeggen dat het om het Woord van God gaat, is misschien wel blasfemisch. Het Woord van God kwam tot ons in de vorm van het lichaam van Jezus van Nazareth. Hem kon je aanraken, al is hij vaak volkomen onnavolgbaar. Dus als het gaat over vrede die we zoeken en het creëren van verandering, dan vind ik ook dat ik fysiek daar moet zijn waar die verandering gebeurt. Pas dan kan je dingen aan het licht brengen. Je kunt je pas beelden maken als je het in het licht zet."

Uit het verbeeldingsraam stappen

Voorberg ging om die reden ook naar Lesbos om met eigen ogen te zien hoe de vluchtelingen daar aankwamen. "Ik wil in het zand zitten waar die boten aankomen en ik wil meelopen met de vluchtelingen over het eiland. Als je alles van te voren plant, dan geef

je alleen ruimte aan wat binnen jouw verbeeldingsraam past. Dan denk je 'laat ik maar dekens meenemen, want ze zullen het wel koud hebben'. Maar ik wil weten wat er echt gebeurt, wat ik kan betekenen en ik wil nu juist uit mijn verbeeldingsraam stappen. Nut en effect vind ik helemaal niet zo belangrijk, simpelweg 'er zijn' is belangrijk." Als dominee van een 'pop-up kerk' lijkt dat de essentie van zijn pastorale werk met mensen te zijn. Hoewel zijn activiteiten absoluut buiten alle kaders van het instituut 'kerk' vallen, koppelt hij zijn activiteiten wel degelijk aan Bijbelse thema's als zonde, hoop en overgave.

Pop-up kerk

Iedere zondag komt hij samen met een aantal mensen die je in een gewone kerk niet snel zou tegenkomen. Daar zitten gelovige en niet-gelovige mensen bij. "Voor ik iets zeg over Jezus of God in de pop-up kerk, eten we met elkaar. Mensen delen hun eten met elkaar, breken het brood en drinken wijn. We delen datgene wat ons raakt." Dat kan de situatie van vluchtelingen zijn of van andere verstotenen in deze samenleving. In de pop-up kerk is de tegenstelling niet meer die tussen geloof en ongeloof, maar gaat het om geloof versus cynisme. "Verlangen we naar een andere wereld? Hebben we het nog niet opgegeven? Laten we dan samen gaan. Ik citeer graag de schrijver Antoine de Saint-Exupéry: 'Als je mensen wil leren varen, leer ze dan geen boten bouwen, maar verlangen naar de eindeloze zee.' Het verlangen is wat de pop-up kerk draagt." Zo ontstond ooit het idee om naar Lesbos te gaan, om met auto's naar Griekenland te rijden. Om vluchtelingen naar die landen te brengen die toegezegd hebben dat ze vluchtelingen op zouden nemen. "Wij hebben tegen de overheid gezegd: fantastisch dat jullie 160.000 mensen naar Nederland willen halen, maar het is jullie niet gelukt. Zullen wij helpen, waarom hebben jullie niet eerder een beroep op ons gedaan? Dus we klagen niet aan, maar bieden aan te helpen. Soms is een gunst vragen aan een ander juist heel sterk. Om je dat te realiseren heb je de kracht van verbeelding nodig."

'Het verlangen is wat de pop-up kerk draagt.'

'Ik wil in het zand zitten waar die boten aankomen'

HIPSTER/MUSLIM Project - Initiatief / Concept: Shirin Mirachor (Get Me) - Fotografie: Rasmus Szekeles. Meer informatie via doyougetme.world/hipstermuslim.

Zondebok

Hij verbindt wat hij doet ook met het begrip zondebok. "Ik wil graag daar zijn waar de zondebok is. Jezus was zelf ook de zondebok en Hij neemt de zonde op zich. Het uitsluiten van vluchtelingen, zoals politici doen, is meewerken aan je eigen ondergang. Bij mij doemt het beeld van een gevangenis op. We sluiten onszelf in Europa op in een gevangenis. We zijn ISIS aan het bestrijden, maar doen dat op zo'n manier dat we juist hun 'frame' over de strijd tussen christendom en islam, namelijk dat christenen moslims haten, bevestigen. Verschrikkelijk. Ik zoek dan naar manieren om daar beelden en verhalen tegenover te stellen." Voorberg bezocht zelf een hipster-moslim fototentoonstelling in Amsterdam. Moslims ruilden met hipsters van kleding en werden vervolgens gefotografeerd. Bezoekers wisten niet meer wie moslim is en wie hipster. "Fantastisch, soms moet je gewoon dat soort dingen doen. We moeten over hoop blijven vertellen. We zijn niet alleen. Dat blijf ik ook roepen."

Het gaat er om dát je het doet

Wanneer je in beweging komt gaat het volgens Voorberg er vooral om dát je het bent gaan doen. Hij citeert Etty Hillesum: 'Er moet na deze tijd toch

gezegd kunnen worden dat God hier is geweest. En waarom zou ik dat niet zijn? Een plek voor God om te verblijven.' Voorberg: "Dat is geen aanklacht tegen God, maar een omkering van elke troostende versie van religie. Het is niet meer de vraag 'wat doet God voor mij?' Wij hebben God niet nodig, maar God heeft ons nodig. Als handen en voeten op aarde. Dat er aangewezen kan worden: Hij leeft, Hij is er. Dat je mensen ziet die dingen doen. Dat noem ik deugdethiek. Dat het er om gaat wie je bent. Wat je bereikt kunnen we namelijk helemaal niet overzien. De meeste ellende komt voort uit denken aan resultaat. Dat is de ethiek van Kajefas, de hogepriester die Jezus ter dood liet veroordelen. Die zei: 'Is het niet beter dat een mens sterft dan dat er een heel volk aan gaat?' Dat is de basis van veel van onze politiek. Is het niet beter dat we een aantal slachtoffers maken in Syrië om het land van de terroristen te redden? Terwijl Jezus zegt: 'Nee, dan word ik zelf wel slachtoffer'. Jezus verdwijnt, zonder vrienden en sterft in het donker. Daarom verandert de wereld. Het verhaal is daarin hoopgevend. Ik weet dus niet of ik resultaat zal boeken, maar het moet wel gebeuren. Daarmee wordt je handelen onverwoestbaar. Dat is voor mij overgave." ♦

'Wij hebben God niet nodig, maar God heeft ons nodig.'

Gebeden voor de Vredesweek

Gebed bij de opening van de Schrift

God van Vrede,
U roept ons hier bijeen
vanuit een wereld vol tumult en geweld.
U vraagt onze aandacht voor
allen die lamgeslagen
en woordeloos zijn gemaakt.
U nodigt ons uit
om nabij te zijn aan allen die een beroep op ons doen:
de vluchteling kloppend aan onze deur,
de verre mens voor wie wij slechts kunnen bidden.
U zegt ons uw belofte aan
vanuit dit dragende Verhaal van uw Verbond met mensen
dat wij nu openen.
Geef ons een luisterend oor en een open hart
opdat ons bidden richting krijgt
en onze handen kracht ontvangen
om te doen wat U van ons verlangt,
met de gaven die ieder van ons
-zo persoonlijk- van U gekregen heeft.
We vragen U dit met een beroep op uw goede Geest
die ons inspireert en opent,
de Geest die ook uw zoon Jezus heeft bezielde
en onze weg ten leven is.
Amen.

Voorbede

God van Vrede,

om uw Vrede
bidden wij,
wij hier bijeen
samen met mensen wereldwijd

voor een wereld
waar zo vaak geen plek lijkt
voor uw Visioen
waar mensen dromen hebben afgeleerd
stomgeslagen door al het geweld

acclamatie: Doe ons Verbeelden opnieuw!
open ons
voor uw grote Verlangen
naar een aarde
waar wij mogen leven
in vrede

God van alle mensen,

om uw Vrede bidden wij
voor hen die
moeten leven te midden
van onrecht en haat
aanslagen en oorlogen
verwoesting en verwarring
racisme en discriminatie
uitbuiting en vernedering
honger en armoede
ziekte en dood
angst en onzekerheid

acclamatie: Doe ons Verbeelden opnieuw!
verbreek de angst
voor wie anders is
leer ons dromen opnieuw
van dat Messiaanse Rijk
waar mensen zich
weten te verbinden
met elkaar
in liefde, recht en vrede

Goede God,

om uw Vrede bidden wij
dat wij mogen spreken
tot elkaars verbeelding
dat wij mogen oplichten
in uw Licht bij een ander
dat wij mogen bewegen
in uw Geest
mensen verbindend
naar uw beeld en gelijkenis

acclamatie: Doe ons Verbeelden opnieuw!
til ons op
tot Vernieuwing
tot mensen die leven
uit uw Geest
opademend in Vertrouwen
in U en in elkaar

Moge het zo zijn

Slotgebed

God van Vrede,
U laat U raken door wat mensen meemaken,
U wilt hen nabij zijn.
Wij danken U dat U ons nabij gekomen bent
in uw Zoon Jezus
die de weg van iedere mens is gegaan,
tot in de diepste vertwijfeling,
tot in de dood.
Maar U hebt hem daar niet gelaten,
liefde is nu eenmaal sterker dan de dood.
Dat wij U toelaten,
ons niet afschermen
en zo ook allen zien
die uitzien naar onze nabijheid.
Wij bidden dit
met een beroep op uw zoon Jezus, de Christus,
die met U leeft in eeuwigheid.
Amen.

Zegenbede

Laten wij gaan
van hier
aangeraakt opnieuw
door het Visioen
van een wereld
waar mensen
in Vrede mogen leven

Zegene ons de Eeuwige
in wiens NAAM
wij elkaar mogen zegenen

in woorden die liefhebben
in taal die zegent
in spreken dat verbindt
tot mensen van Vrede
oplichtend bij elkaar
Moge de Eeuwige ons zegenen en ons behoeden!
Moge de Eeuwige de glans van zijn gelaat over ons spreiden
en ons genadig zijn!
Moge de Eeuwige zijn gelaat naar ons keren
en ons vrede schenken!
(in de NAAM van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest)

Amen

De gebeden zijn gemaakt door pastor **Sjon Donkers** van de Ontmoetingskerk
Zevenhuizen-Moerkapelle en **Joost Jansen** o. praem., Abdij van Berne

Voor een avondviering

De liturgische ruimte is spaarzaam verlicht, de
kaarsen zijn nog niet ontstoken.
In het midden staat een brandende paaskaars. Bij het
begin van de viering laat u het geluid van een
klankschaal horen. Daarna is iedereen enige tijd stil.
Na weer een slag op de klankschaal gaan allen staan
en zingen:

Licht dat ons aanstoot in de morgen

Gezangen voor Ijturgie 489

óf

De Heer heeft mij gezien

Gezangen voor Ijturgie 421

óf

Zo vriendelijk en veilig als het licht

Gezangen voor Ijturgie 570.

Vanuit de paaskaars worden nu de andere kaarsen
aangestoken.

Deze lichtritus wordt besloten met:

God van licht en erbarmen,
vervul ons hart met licht,
met uw genade,
dat uw licht onze ogen helder maakt,
onze oren open voor uw woorden van belofte.
Dat wij elkaar tot licht mogen zijn
in en door uw zoon Jezus, de Christus,
Licht uit Licht,
die van U is en onze bestaan deelt,
nu in eeuwigheid.
Amen.

Hymne

Deze wereld omgekeerd

Gezangen voor Ijturgie 428

Psalmen

Psalm 26 – Psalm 138

Iofzang

Een lied tot Jezus Christus

Gezangen voor Ijturgie 451

óf:

Psalm 118,1.3.5

Gezangen voor Ijturgie 118 II

Korte Schriftlezing

Lucas 6,27-31

Het volk Israël is na jarenlange ballingschap weer teruggekeerd naar hun eigen land. Het is een gemeenschap in opbouw, op zoek naar wat hen te doen staat, op zoek naar de eigen identiteit.

'Mijn tempel zal heten: Huis van gebed voor alle volken'

Psalm 1,1-3

Gelukkig de mens die niet meegaat met wie kwaad doen (...) maar vreugde vindt in de wet van de Heer.

Hij zal zijn als een boom geplant aan stromend water. Op zijn tijd draagt hij vrucht, zijn bladeren verdorren niet. Alles wat hij doet komt tot bloei.

Wat te doen?

De voorwaarde voor alle handelen is: rechtvaardig handelen en gerechtigheid handhaven. Daar gaat het de God van Israël om. Omdat het volk dat niet deed, is het ver van huis - in ballingschap - geraakt. Nu wil men niet weer in dezelfde fout vallen. Hoe kun je dan goed en rechtvaardig leven? Door de sabbat, de rustdag, te houden en je verre te houden van al het kwaad. Gelukkig de mens die zo handelt.

Geen eigen volk eerst

Wie hoort er eigenlijk allemaal bij? Gaat het God primair om het eigen volk? De nieuwe toekomst waar Jesaja over spreekt, is er ook voor de outcasts in de samenleving. Zelfs voor de gecasteerde man aan het hof die zegt: "Ik ben maar een dorre boom, ik heb geen nageslacht..." God ziet de situatie van deze mensen. Misschien zijn ze in de ogen van anderen en van zichzelf 'nietsnutten'. Maar God verbindt zich ook aan hen: "Als deze mensen zich houden aan mijn wetten, als zij gerechtigheid doen en de sabbat houden, dan geef ik hen een teken [yad] en een naam [shem]".

Een doodlopende weg

In de Bijbelse oudheid was een gecasteerde man, een eunuch, iemand die een hoge overheidsfunctie kon bekleden, maar door zijn verminking niet meer geschikt was om in het heiligdom van de Heer te komen. Ook zou hij, bij gebrek aan nakomelingen, na zijn dood niet meer voortleven in de gemeenschap. Een man zonder God, zonder toekomst, dus. Jesaja geeft nu juist aan deze mens de belofte, dat ook zijn naam voor altijd herdacht zal worden, in de tempel van de Heer. De wereld omgekeerd.

Yad wa shem

Yad is letterlijk hand, maar kan ook (gedenk)teken betekenen. Dan gaat het er om dat God aan deze uitgestoten een naam en een teken in de tempel geeft. Hun naam gaat niet verloren. Het is als de naam op een grafsteen, op een plaquette. Yad krijgt ook de betekenis van 'plaats, deel, aandeel'. Dan betekent het dat juist zij een plaats en een functie in de gemeenschap krijgen.

Ook de vreemdeling?

Voor de vreemdeling geldt hetzelfde. Als de vreemdeling de verbinding zoekt met Israëls God, God dient en Gods naam liefheeft, dan hoort die vreemdeling er helemaal bij. Dat is het veelbelovend perspectief. Aansluiten bij God, betekent echter niet per se dat de vreemdeling zelf ook Joods moet worden. Het gaat erom, dat zij, net als iedereen, geroepen zijn hun naaste lief te hebben en recht te doen. Afkomst of religie doet er niet toe: gerechtigheid doen is voorwaarde om deel uit te maken van Gods verbond met de mens. Dit betekent een einde aan de uitsluiting. Tenminste, zegt de profeet, zo kijkt God daar tegen aan. Profetie is met Gods ogen naar de wereld kijken.

"De kracht om de vrede te verbeelden is nodig om het recht in de gemeenschap weer te herstellen". Lees het verhaal van Edwin Ruigrok over Soedan op pagina 16 en 17.

"God heeft ons nodig, als handen en voeten op aarde". Lees het interview met Rijkko Voorberg op pagina's 7- 9.

De droom van Avraham Burg

Het museum zal in zijn toekomstige vorm een gedenkteken zijn voor al het onrecht dat mensen is aangedaan. Het zal een plek zijn die uitstraalt hoe krachtig de strijd is tegen geweld, waar ook ter wereld. Er zal een Armeense vleugel zijn en een Servische vleugel, er zullen voorwerpen uit Rwanda en Namibië tentoongesteld worden, er zal een presentatie zijn ter ere van de oorspronkelijke bewoners van Noord-Amerika, die werden uitgeroeid door blonde generaals met blauwe ogen.

Een Internationaal Hof voor de Berechtiging van Misdaden tegen de Mensheid zal gevestigd worden in Jeruzalem, de Stad van Vrede, en de rechters zullen afkomstig zijn vanuit de hele wereld. [...] en boven de poort zal de profetie van Jesaja worden gegraveerd.

Avraham Burg is schrijver van The Holocaust is over. We must rise from its ashes, 2009

Een open plek waar recht wordt gedaan

Ik vind het indrukwekkend hoe open dit beeld van het gebedshuis voor alle volkeren is. Het gaat om volkeren die recht doen. Bij Israëls God horen is recht doen. Wat houdt dat concreet in?

Ik denk aan dat volkerentribunaal uit Mattheüs 25: 31-46. Daar is de vraag van de Mensenzoon aan de volkeren:

1. Geven jullie de hongerigen te eten?
2. Geven jullie de dorstigen te drinken?
3. Namen jullie de vreemdelingen op?
4. Kleden jullie de naakten?
5. Bezoeken jullie de zieken?
6. Bezoeken jullie de gevangenen?

Dat is volgens mij het hart van de zogenaamde joods-christelijke traditie. Een inclusief hart, waarbij uitsluiting uit den boze is. Een reuze actueel thema in een tijd van nadruk op eigen volk en eigen volksidentiteit. Dit vredesbeeld vraagt om nog meer verbeelding en uitbeelding.

Yad wa shem nu?

Wie vandaag Yad Vashem (soms geschreven als Jad wa Shem) zegt, denkt ogenblikkelijk aan het Holocaustmonument in Jeruzalem. Het is de officiële staatsinstelling van Israël voor het herdenken van de Joodse slachtoffers van de Holocaust en de redders van Joden. Het gevolg van het bezoeken van dit museum is dat je als je Yad Vashem hoort, je niet ogenblikkelijk meer denkt aan de ontmanden en de vreemdelingen in Jesaja 56. Vanaf nu denk je aan alle vermoorde Joden in de Tweede Wereldoorlog. Betekent die naam een nationalisering van de Jesajatekst en daarmee een inperking van het universele karakter van de tekst? Wat zou Avraham Burg daar van zeggen?

"Hem geef ik iets beters dan zonen en dochters: een gedenkteken [Yad] en een naam [Shem] in mijn tempel en binnen de muren van mijn stad."

Een nieuwe naam voor Gods huis: Huis van gebed voor alle volkeren

Er staat geen bordje 'verboden voor vreemdelingen' op Gods huis. Gods huis staat open voor alle volken. Dat is een statement in een tijd – vlak na de ballingschap - waarin juist ook gezocht werd naar de eigen identiteit als volk tegenover de vreemdelingen. Een tijd waarin gemengde huwelijken verboden werden. Bij Jesaja ligt het criterium om bij God te horen niet in het behoren tot één bepaald volk, maar in het luisteren naar Gods geboden en het in praktijk brengen daarvan. Ieder die zich houdt aan Gods wetten en gerechtigheid doet, zal God naar de heilige tempelberg brengen. Zo ziet de nieuwe toekomst eruit: één huis voor iedereen.

"Wanneer de belofte van eenheid van mensen in de ontmoeting ligt: Doe vrede". Lees de psalm 152 van Enis Odaci op pagina 6.

Bram Grandia

Suggesties voor LIEDEREN

Voor een dienst of een bijeenkomst met het thema 'De kracht van verbeelding' bieden de diverse liedbundels een keur aan geschikte liederen, ook als de deelnemers niet (meer) betrokken zijn bij geloof en kerk. Een lied kan de toon van de dienst zetten. We noemen liederen uit het Liedboek (LB), Gezangen voor Liturgie (GvL), Tussentijds, een bundel met Engelse kerkliederen en Licht.

Voor een kerkelijke viering denk je bij verbeelding al gauw aan de Geest van God die ons in staat stelt te zien dat wat er nog niet is. Marijke de Bruijne schreef een goede verwoording in haar lied 'Wat zijn mensen zonder dromen, zijn dat mensen zonder ziel, die eerst zien en dan geloven, waar is hun verwondering?' (Liederboek voor de toekomst, 2005, lied 48). In het LB (lied 691 en in GvL 586) staat van haar hand *De Geest van God waait als een wind*. In het Liedboek vindt u achterin het register op liturgisch gebruik. Onder het kopje 'vrede' zijn er suggesties voor 25 liederen. Eén springt er voor mij uit, dat van Henk Jongerius, waarin hij de verbeelding alle ruimte geeft: *Zal er ooit een dag van vrede* (lied 462). Daarnaast biedt het liedboek ook een aantal heel bruikbare pinksterliederen, die aansluiten op ons thema. Een passend loflied is *Geest van hierboven* (lied 675). Het is bekend en zal gemakkelijk meegezongen worden. Minder bekend en minder gedragen van melodie en met een inspirerende tekst is *Dit is het wonder: de kracht van de Geest* (lied 682, met name vers 2) 'Geen oor heeft gehoord en geen oog heeft aanschouwd wat ons is voorgezegt: na bitter gevecht zal vrede ons deel zijn en waarheid en recht'.

Een lied van Huub Oosterhuis dat niet over het hoofd gezien mag worden is *Wat altijd is geweest, lied van vandaag en morgen*: 'Wij spreken met elkaar een taal van hoop en vrede' (lied 689, GvL 541). Maar ook de bewerking van psalm 126 met een melodie van Bernard Huijbers, *Als God ons thuisbrengt uit onze ballingschap* (LB, 126a en GvL 126) is verbeeldend en bemoedigend.

Is er een avondmaalsviering of een viering van brood en wijn, dan is *Als wij weer het brood gaan breken*, passend (LB 387). Een mooi lied om door kinderen gezongen te worden is van Hanna Lam en staat in de bundel Tussentijds: *Waar zou de stad van de vrede zijn* (lied 215).

Slotlied

Een bekend en geliefd lied om een viering mee af te sluiten is en blijft *De steppe zal bloeien* (GvL 591, LB 608). Het verbeeldt de droom van een wereld waar verdriet, onrecht en geweld ongedaan is gemaakt. Ook prachtig is 'Neem bij het gaan de mantel van vrede (...) vrede en zegen! Laten we gaan' (GvL 655). Een mooi slotlied is *God schenk ons de kracht*: 'Vrede laat Gij in onze handen, dat wij die als zaad dragen door de landen' (LB 418).

Engelse kerkliederen

Sytze de Vries vertaalde Engelse kerkliederen zodat ze met een Nederlandse tekst gezongen kunnen worden. In de inmiddels tweedelige uitgave *Het liefste lied van overzee* staat een mooi Kyrië-lied *Licht in onze ogen* (38): 'Regen uw gerechtigheid / en bevrucht de aard / tot de trouw ontkiemt / en vrede bloeien gaat'. Over vrede gaan *De lieve vrede wordt bewaard* (16), een lied van Wesley en *De vrede die van God uitgaat* (17), een Ierse melodie van St. Columba.

Ook voor niet-kerkelijk publiek

De bundel Licht (2012) tenslotte bevat bekende oude melodieën voorzien van nieuwe woorden. Coot van Doesburgh, tekstdichter van musicalliedjes en bekende nummers van Paul de Leeuw, zorgde ervoor dat ze voor iedereen te zingen zijn. Zij deed dat samen met Tom Mikkers, voormalig algemeen secretaris van de Remonstranten. Bijzonder is dat de meeste zowel religieus als seculier begrepen kunnen worden. Het woord 'God' wordt niet expliciet genoemd. *Jij bent mijn vrede* (24), is er één van en wordt gezongen op de melodie van *You are my sunshine* van Stevie Wonder. Ook mooi is *Vrede*, haar bewerking van de tekst van 'Geef vrede, Heer, geef vrede' (lied 36) op de melodie van het oud-Hollandse lied *Ik wil mi gaen vertroosten*.

ds. Peter Koper

Remonstrants predikant bij De Kapel in Hilversum

Ik wou dat ik de golven was

Tekst: Marcel Zagers Muziek: Huub Sprang

1 Ik wou dat ik de golven was
Hier aan het strand
Dan kon ik oversteken
naar een ander land.

Refrein:
Nu zit ik hier,
Ik lijk wel gevangen,
Maar ik blijf
naar de vrede verlangen

2 Ik wou dat ik de wolken was,
Dan dreef ik mee
En niemand hield me tegen.
Wat een gaaf idee!
(Refrein)

3 Ik wil, ik wil, ik wil gewoon
Gelukkig zijn.
Ik zie alleen ellende
En een boel chagrijn.
(Refrein)

Dit lied verscheen eerder in 'Toon van vrede' (1998), uitgeverij Gooi en Sticht.
Te downloaden via www.gooiensticht.nl/ik-wou-dat-ik-de-golven-was.html.

Intro - tussenspel

1. Ik wou dat ik de gol - ven was hier
2. Ik wou dat ik de wol - ken was, dan

aan dreef het strand mee dan kon ik o - ver - ste - ken naar een
dreef ik mee en nie - mand hield mij te - gen. Wat een

an - der land. 1./2. Nu zit ik hier, ik lijk wel ge - van - gen,
gaaf i - dee!

maar ik blijf naar de vre - de ver - lan - gen.

3. Ik wil, ik wil, ik wil ge - woon ge - luk - kig zijn.
4. (melodie neuriend)

Ik zie al - leen el - len - de en een boel cha - grijn.

3./4. Nu zit ik hier, ik lijk wel ge - van - gen,

maar ik blijf naar de vre - de ver - lan - gen.

VREDESWERK
INTERNATIONAAL

Een droom van vrede in Soedan

Ik reis in 2006 met bisschop Paul Yugusuk door Soedan, in het gebied ten oosten van Juba. Het is jaren afgesloten geweest door de acties van de beruchte krijgshoofd Joseph Kony van het Verzetsleger van de Heer, oftewel Lords Resistance Army (LRA).

Vrouwen uit Soedan hebben ieder hun persoonlijke verhaal over wat de oorlog met hen heeft gedaan. Foto's: Petterik Wiggers

Ondanks de vele tegenslagen, blijven mensen hoop houden op een betere toekomst.

De werkwijze van de LRA is wreed. De bevolking leeft in enorme angst om ledematen die worden afgesneden en om de duizenden kinderen die ze ontvoeren. Menig strijder van de LRA was eens een ontvoerd kind die gedwongen werd eerst zijn ouders of een van zijn leeftijdsgenoten te vermoorden en dan te vechten voor de LRA. Ontvoerde meisjes worden gehouden als sexslaven en worden de moeders van de kinderen van de commandanten. Nu zijn er onderhandelingen gaande om vrede te realiseren. Maar nog steeds is de dreiging van terreur hier groot.

We rijden in een 4wheeldrive door savanne met doornstruiken en bomen aan weerszijden. We moeten op de hobbelige en kronkelige weg blijven want aan weerszijden liggen landmijnen. Onderweg zien we uitgebrande tanks die nog dateren van de eerste verzetsoorlogen tegen het regime in Noord-Soedan. Dan stopt Paul de auto bij een uitgebrande Toyota. "Vorige week is hier een Engelse hulpverlener door de LRA aangehouden en doodgeschoten". Hij opent de achterklep van onze auto en haalt er een automatisch geweer uit. "Weet je hoe die werkt?", vraagt hij mij op serieuze toon. Eens in wat toen nog Noord-Jemen heette schoot ik met een geweer op een lokale bruiloft, maar daar hield mijn actieve wapenervaring dan ook mee op. Het wapen herinnerde mij aan Al Capone en maffiafilms met een ronde kogelhouder. Ik keek hem nogal verbijsterd aan. "Voor de zekerheid", zei hij. Ik sprak met hem af dat ik het geweer zou vasthouden en als er gevaar dreigde ik hem snel aan hem zou geven. Kuifje in Afrika. Met natte handen en een geweer op schoot.

We zijn op weg naar de Olu'bo, een volk dat al jaren in afzondering leeft en zwaar geleden heeft onder de terreur van de LRA. We rijden uren en komen niemand tegen tot we enige stofwolken aan de horizon zien verschijnen. Wie zouden het zijn? Paul stopt de auto en ik geef het geweer aan hem zoals afgesproken. We

kunnen vanwege de mijnen aan weerszijden van de weg nergens heen. We wachten. De trucks zijn groot en zitten vol soldaten van de VN. Een zucht van verlichting gaat door ons heen. Het blijkt de vicepresident Riek Machar te zijn die met zwaarbewapende escorte uit Torit komt gereden. Paul gaat even naar hem toe en vertelt hoe hij samen met PAX op weg is naar zijn mensen. Machar, met wie PAX de vredesonderhandelingen doet, is verrast ons hier te treffen en kan zijn verbazing niet verbergen als hij over PAX verzucht: "Die zie je ook overal".

In het dorp worden we warm verwelkomd. In de avond drink ik een bier met Philippe, een man van ongeveer 50 jaar oud die zijn gehele leven in het dorp heeft gewoond. Hij vertelt mij dat hij 13 familieleden heeft verloren aan de terreur van de LRA en hij noemt ze bij namen. "Maar ik ben zo blij dat jullie er zijn. Het is voor mij een teken van hoop. Nu weet ik dat er wat veranderd is. Dat mijn mensen weer een toekomst hebben". Wat moet er met de LRA soldaten gebeuren? Hij is ervan overtuigd dat de weg die hij en zijn volk moeten gaan naar voren is, dat dat hun enige hoop is. Hij wijst met zijn arm naar de bosrand en zegt vol overtuiging: "Als Joseph Kony nu aan zou komen lopen dan zou ik met hem een bier willen drinken, want er is een nieuwe tijd aangebroken. Die tijd is er voor de kinderen, niet voor mij". Ik weet niet wat ik hoor: hij verbeeldt de vrede als een broederlijke dronk met de moordenaar van zijn kinderen. Philippe herinnert mij aan de veerkracht van Afrikanen waar ik eerder mee werkte. Ik word er stil van. Veerkracht zal nodig zijn. Zijn verlangen naar een andere toekomst en zijn kracht om de vrede te verbeelden zijn nodig om het recht in de gemeenschap weer te herstellen. Die nacht slaap ik in een hut waarin zeker een dozijn draagbare anti-tankwapens tegen mijn bed aanleunen en droom van een nieuw Soedan. ♦

Edwin Ruigrok

Stel je voor!

kom los!
laat je meevoeren
op de golven van
je verlangen

verwonder je
opnieuw als toen

spiegel je
in een ander
en lach

open je!
laat je meevaren
op de golven van
je verbeelding

stel je voor
een stad
waar het altijd dag blijft
bruggen niet meer nodig zijn
vloeiende rotondes
met duurzaam licht op groen
cirkelend om een fontein
met helder stromend water

alles een speelterrein
zonder hekken
waar gespeeld wordt
door jong en oud
zwart en blank
en noem maar op ...
waar gegeten en gedronken wordt
gelachen en gehuild
getroost en bemind
en noem maar op ...

laat je optillen
uit de rauwe realiteit
laat je meenemen
door je dromen
laat je opnemen
in een wolk
van grote woorden
liefde, recht, vrede
en noem maar op ...

stel je voor
dat je meedoet

Stel je voor!

Sjon Donkers

Vredesvluchten

De duif is een symbool van hoop en vrede. Ken je iemand die zich inzet voor een ander en wil je deze persoon laten zien dat je dat waardeert? Stuur dan een vredesduif. Dit kan met een houten duifje uit Bethlehem of online via www.vredesvluchten.nl.

In de IJdgerkerk werd de duif uitgereikt toen Father Opi in Nederland was.

Vrede lijkt zo groot en ongrijpbaar. Maar er zijn heel wat gewone mensen die zich op een eigen manier inzetten voor vrede en gerechtigheid. Dat varieert van een bekende die zich inzet voor een fijne buurt, tot mensen die zich staande houden in conflictgebieden. De vlucht van de duif is een metafoor voor de Geest die bemoedigt en verbindt. We denken aan de doop van Jezus, de duif van Noach en misschien aan de soms aarzelende positie van mensen, verbeeld in de profeet Jona (= duif). Het sturen van de duif is geen prijs, maar een teken van betrokkenheid, van bemoediging en aandacht of van gevoelde (mede-)verantwoordelijkheid.

De ervaring leert, dat vredesactivisten in het buitenland en ook vrijwilligers van activiteiten in Nederland de duifjes enorm waarderen. Mensen worden gezien en hun werk wordt erkend. Dat voelt goed. Je kunt een vredesduif versturen vanuit de (kerk) gemeenschap of school. Kies een moment om de vredesduif uit te reiken, bijvoorbeeld tijdens een activiteit in de Vredesweek of in jullie Vredesviering.

Hoe werkt het?

Gaat de duif naar het buitenland, dan is het mogelijk om deze per post op te sturen via de medewerkers van PAX naar één van onze partners. Wil je als (kerk) gemeenschap een duif laten vliegen, bestel dan een duivenpakket voor € 19,95. Dit bestaat uit een grote keramische duif uit Colombia om bijvoorbeeld voorin de kerk te zetten als blijvend symbool voor vrede, en vier kleine houten duifjes uit Bethlehem om uit te delen of te versturen. Het is ook mogelijk om meerdere kleine houten duifjes los te bestellen, die kosten € 1,- per stuk.

Vrede ontstaat waar mensen zich naar elkaar toekeren. Bemoedig mensen die zich inzetten voor vrede, ver weg of dichtbij, en verbind jezelf met hen. Maak het werk

van inspirerende mensen zichtbaar. Maak je eigen inspiratie zichtbaar. Toon je betrokkenheid. Stuur een vredesduif. ♦

Bestel je duif via info@paxvoorvrede.nl o.v.v. vredesvluchten.

Een klein gebaar dat je er niet alleen voor staat.

Hoe verbeeld je met kinderen een toekomst van vrede?

Door: Marijke Sarot

We reiken je graag verschillende ideeën aan om met kinderen over de toekomst te praten en te dromen. Natuurlijk zullen daarbij de hedendaagse verschrikkingen ook aan bod komen. Hoe houd je hoop op een betere toekomst?

Gebed

Lieve Jezus,
Soms droom ik van een mooie wereld,
Een wereld waar geen ruzie of verdriet meer is
Waar in iedereen gelijk is,
Help mij om mee te bouwen aan deze wereld.
Amen.

Voor 8 tot 12 jarigen

Knutselen: Maak je eigen Vredes-krant

Stel je voor:

een wereld waarin iedereen aandacht en zorg heeft voor elkaars pijn en verdriet. Wanneer je kijkt naar het nieuws of de krant leest zie je alleen maar negatief nieuws. Maak je eigen krant, waarin vrede de hoofdrol speelt. Kijk rond in je buurt en maak foto's van alle mooie dingen die je ziet. Vouw vier blaadjes dubbel en schrijf groot op de voorkant je naam en daaronder krant. Vul jouw krant met alle mooie foto's uit jouw buurt en schrijf er mooie verhaaltjes bij.

Voor 4 tot 12 jarigen

Puzzel

P	I	N	G	O	O	L	L	N	I	J
J	J	O	E	N	L	J	E	O	P	I
N	L	V	J	E	O	V	N	V	G	N
O	E	P	I	I	R	N	P	J	D	G
G	E	P	N	N	G	N	P	N	E	L
L	J	D	J	L	O	G	N	D	I	O
G	N	I	R	N	I	N	R	N	N	G
I	L	O	I	V	N	D	J	G	O	P
P	J	O	P	J	E	I	N	O	P	J
J	N	P	G	O	O	G	L	N	I	I

In deze puzzel zijn drie woorden gebruikt: vrede, oorlog en pijn.

Opdracht:

Kleur alle letters van vrede rood, alle letters van oorlog blauw en alle letters van pijn zwart.

Misschien is het je opgevallen dat de R zowel in vrede als in oorlog voorkomt. Als je blauw met rood mengt krijg je paars, maak daarom de letter R paars. En zie wat er verschijnt.

Voor 4 tot 12 jarigen

Oefening: de wisseltruc

In de Vredesweek kun je makkelijk denken dat dit niets met jou te maken heeft. Jij voert toch geen oorlog met anderen. Je hebt helemaal gelijk, maar je maakt vast wel eens ruzie, met broertjes of zusjes, ouders of vrienden.

Opdracht:

Kinderen kunnen zich nog moeilijk echt in iemand verplaatsen, door te verkleeden of een masker op te zetten gaat het al een stukje makkelijker. Bedenk een voorbeeldsituatie zoals: Papa wil dat Lotte naar bed gaat, maar Lotte is nog niet moe. Vertel dat papa bang is dat Lotte de volgende dag te moe zal zijn om naar school te gaan en vraag de kinderen om nog meer ideeën aan te dragen waarom papa zou willen dat Lotte naar bed ging. Draai het daarna om, en vraag de kinderen waarom Lotte nog niet naar bed zou willen. Geef een voorbeeld argument, zoals dat het altijd heel erg gezellig is met papa en mama beneden als ze samen op de bank zitten.

Knip één of meerdere maskers uit en laat enkele kinderen deze opzetten. Laat ze bedenken wie ze nu zijn. Probeer hen door de ogen van deze persoon te laten kijken. Waarom was zij/hij boos? Praat de ruzie uit.

Bij kinderen in de leeftijd tot 8 jaar zul je een aantal scenario's zelf moeten bedenken en zal het voorbeeld alleen niet genoeg zijn. Blijf de kinderen op gang helpen door eerst samen met de groep redenen te bedenken voordat ze het gaan uitspelen.

Kinderen ouder dan 8 kunnen na een voorbeeld zelf meestal wel leuke ruzies verzinnen. Als ze vastlopen kun je helpen met goede argumenten te verzinnen voor de verschillende kanten.

Napraten:

Met deze oefening kun je een mini-oorlog oplossen door je in te beelden wat een ander voelt. Hoe was dat om te doen? Zou dit ook werken als de grote bazen van de landen dat zo deden?

Voor 8 tot 12 jarigen

Spel: mijnenveld

Het is moeilijk om je voor te stellen hoe het is om midden in een oorlog op te groeien. Hoe het is om te moeten spelen tussen de bommen en de mijnen is bijna niet voor te stellen. Laten we eens kijken hoe het voelt om constant voorzichtig te moeten zijn.

Opdracht:

Verzamel je vrienden in een niet al te grote ruimte. Bij slecht weer kun je bijvoorbeeld de woonkamer nemen, bij mooi weer neem je een stuk van de tuin of de stoep. Zet overal lege rollen wc-papier neer die je samen verzameld hebt met je vrienden. Je kunt ook plastic bekertjes nemen. Probeer per vierkante meter ongeveer drie rolletjes neer te zetten. Dit is het mijnenveld. Als je een rolletje omgooit of omver trapt ben je af. Loop eerst allemaal wat rondjes door het mijnenveld om er aan te wennen. Bedenk om de beurt een opdracht die je moet uitvoeren in het mijnenveld. Bijvoorbeeld overgooien met een bal, een krukje verplaatsen van de ene kant naar de andere kant of op muziek dansen. Wie een rolletje omtrapt, moet aan de rand wachten tot de rest af is. Als er nog maar één iemand overeind staat mogen de anderen een opdracht voor de overgebleven persoon verzinnen. Als die opdracht lukt, dan heb je gewonnen.

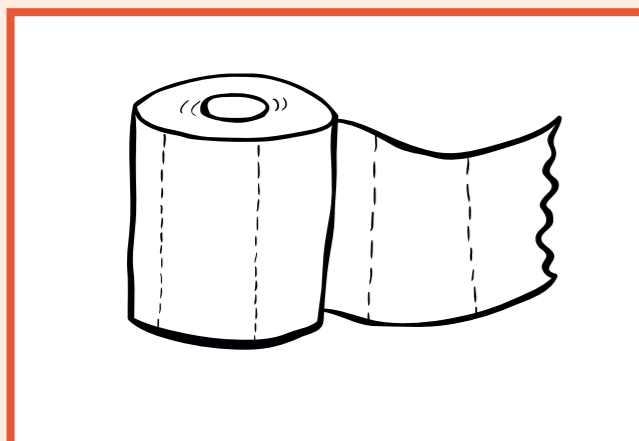
Napraten:

Zou jij zo kunnen leven? Altijd maar opletten waar je gaat staan, wat vinden je vrienden er van? Kun je je nu iets beter voorstellen hoe mensen zich voelen die midden in een oorlog leven?

Op www.kinderwoorddienst.nl, vind je nog meer gebedjes, uitleg en verwerkingsopdrachten.

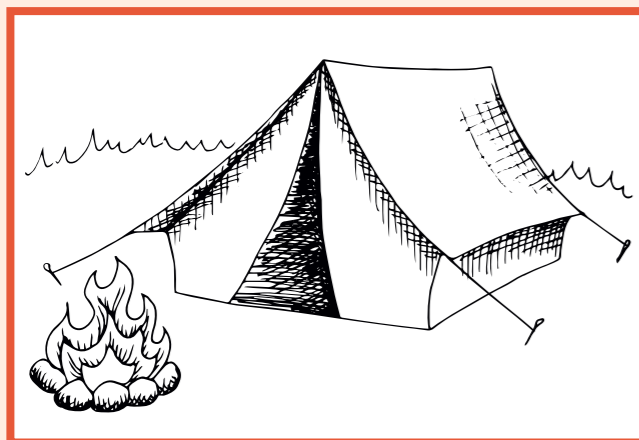
Een week met kinderen die het moeilijk hebben

Zoek een plek waar je een gebedstafel kunt inrichten. Vertel over de Vredesweek en plaats zeven kaarsjes op de tafel. Na elke opdracht mag er één extra aan. Kinderen kunnen zich zo inbeelden wat andere kinderen mee maken, en we kunnen ons samen een mooiere wereld inbeelden. Je kunt deze activiteiten ook thuis doen gedurende de Vredesweek: elke dag een nieuwe.

1 Mijneveld
Miriam woont in een gebied waar overal mijnen liggen.

Opdracht:
Zet om jullie gebedstafel rolletjes wc papier neer. Dit moet het mijnenveld voorstellen waar Miriam elke dag langs loopt. De rest van de week moeten we voorzichtig lopen rond het gebedstafeltje, net zoals Miriam dat elke dag doet.

2 Leven in een tent
Kyan's huis is gebombardeerd; de hele straat was weg. Nu woont hij in een heel kleine tent en heeft hij helemaal geen spullen meer.

Opdracht:
Hang samen een doek boven het gebedshoekje dat de tent moet voorstellen. Bespreek of en hoe je zou kunnen leven met het hele gezin in één tent.

3 Buitengesloten... en nu?
Johannes is net als zijn vader en moeder moslim geworden. Nu wil niemand in hun dorp ze nog wat verkopen.

Opdracht:
Kijk naar eetbare planten in de tuin of in de buurt. Op internet kan je hier informatie over vinden. Probeer eens of het lekker smaakt. Vraag je af of je elke dag zo zou willen leven. Neem wat eetbare planten mee en leg ze op de tafel.

4 Anders-zijn
Lotte wil liever geen verkering met een jongen, maar wel met een meisje. Sommige kinderen vinden dat raar en willen niet meer met haar spelen.

Opdracht:
Maak een mooie tekening voor Lotte waarop jullie samen spelen en zet deze op de tafel.

5 Vluchteling
Ibrahim is nieuw in Nederland. Hij is gevlucht en heeft helemaal niets meer.

Opdracht:
Kijk samen rond in huis, wat zouden we aan Ibrahim willen geven, bijvoorbeeld kleren, speelgoed of schoolmateriaal. Leg het op het tafeltje en spreek af dat je het aan het eind van het weekend naar een goed doel voor vluchtelingen zal brengen.

6 Hoofddoek
Mia heeft altijd een hoofddoekje op, en is uitgenodigd voor een slaappartijtje. Alle meiden gaan elkaars haar doen, maar Mia wil haar hoofddoekje niet afdoen.

Opdracht:
Neem een mooie sjaal en zoek op internet verschillende manieren om op een leuke manier een hoofddoek om te doen. Zou je Mia durven vragen om de hoofddoek bij jou om te doen?

7 Een mooie wereld
Ruim op zondag samen de tafel weer op, maar laat wel de kaarsjes staan.

Opdracht:
Pak een A3 papier (of plak twee grote blocnotevellen aan elkaar). Plak op het papier de foto's van alle kinderen die afgelopen week voorbij gekomen zijn. Teken een mooie wereld om hen heen. Versier het met alle mooie en leuke dingen die je samen weet te bedenken en zet het achter de kaarsjes die je nog op de gebedstafel hebt staan. Je kunt afsluiten door samen te bidden dat hun toekomst er net als op de tekening mooier uit zal zien.

Vredesweek 2017 **Activiteitentips**

Nodig een spreker van PAX uit

Medewerkers van PAX vertellen graag over hun werk. Nodig deze gedreven en ervaren mensen, die de lokale situatie in de verschillende conflictgebieden waar PAX actief is als geen ander kennen, eens uit.

Rijk op www.vredesweek.nl/sprekersbank

PAX Vredesweek.

Lesmateriaal voor basisscholen

Wil je in de klas aandacht besteden aan vrede, gebruik dan de lesbrief voor de Vredesweek. Hierin wordt het thema 'de kracht van verbeelding', vertaald in verschillende creatieve werkvormen.

Rijk op www.vredesweek.nl/lesbrief

PAX Vredesweek.

Organiseer je eigen Walk of Peace

De Walk of Peace staat voor mooie ontmoetingen en zelfs duurzame verbindingen tussen verschillende religieuze en seculiere groepen. Wat zou het mooi zijn als er dit jaar op zoveel mogelijk plekken in ons land een Walk of Peace georganiseerd wordt. Interesse om mee te doen met een eigen Walk of Peace? Stuur een bericht naar info@paxforpeace.nl o.v.v. Walk of Peace of kijk op www.Vredesweek.nl voor meer informatie.

PAX Vredesweek.

Bestel materialen

Bestel via winkel & downloads op www.vredesweek.nl collectefolders, posters en vredeskranten. Sommige producten zijn nu beschikbaar, andere pas aan het begin van september. De leverdatum staat vermeld.

PAX Vredesweek.

Collecte in de Vredesweek

PAX kan zich mede dankzij de collectes die u in de Vredesweek houdt, blijven inzetten voor vrede in binnen- en buitenland. U kunt de opbrengst overmaken op NL 03 TRJO 03905150 00 t.n.v. PAX te Utrecht, o.v.v. Vredescollecte en de naam van uw parochie/gemeente. Door uw steun kunnen we samen werken aan vrede. **Hartelijk dank!**

PAX Vredesweek.

Ambassade van Vrede

Organiseert u een activiteit tijdens de Vredesweek, sluit u zich dan bij PAX aan als Ambassade van Vrede. Als Ambassade van Vrede ontvangt u een Vredesweekpakket met promotiematerialen, u kunt deelnemen aan interessante bijeenkomsten en uw activiteiten worden gepresenteerd op www.vredesweek.nl en daarmee heeft u toegang tot een groter publiek.

Lees meer op www.vredesweek.nl of neem contact op via vredesweek@paxforpeace.nl

PAX Vredesweek.